

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต : การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพทำขนมโบราณชุมชนกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จากการศึกษาปัญหาอาชีพของชุมชนกุฎีจีน พบว่ามีปัญหาในการสืบทอดการทำขนมโบราณ 3 ชนิด ได้แก่ ขนมฝรั่งกุฎีจีน ขนมกุสุรัง และขนมกวยตัส คณะผู้วิจัยจึงได้จัดการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพทำขนมโบราณ ชุมชนกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนกุฎีจีน พบว่า เป็นชุมชนแห่งประวัติศาสตร์ระหว่างไทยและโปรตุเกส ขนมโบราณได้รับการถ่ายทอดจากชาวโปรตุเกส และถ่ายทอด ต่อ ๆ กันมาในครอบครัวจนกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันนี้ขนมฝรั่งกุฎีจีน มีผู้ผลิตอยู่เพียง 3 บ้าน ขนมกุสุรังและขนม กวยตัส มีผู้ผลิตเพียง 2 บ้านเท่านั้น ได้มีการพัฒนาการผลิตขนมฝรั่ง กุฎีจีน ในด้านเครื่องมือโดยใช้มอเตอร์แทนการใช้มือผสมแป้ง ไข่ และน้ำตาล ซึ่งเป็นส่วนผสมหลัก และมีการพัฒนาเตาอบให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังไม่มีการพัฒนาสูตรขนมฝรั่งกุฎีจีน มีเพียงเต่งหน้าขนมด้วยผลไม้แห้งชนิดต่าง ๆ สำหรับขนมกุสุรังและขนมกวยตัส ไม่มีการพัฒนาสูตรและ วิธีการผลิตยังคงเป็นแบบดั้งเดิม

การจัดการความรู้ใช้วิธีการเชิงวิทยากร ซึ่งเป็นผู้ผลิตขนม สอนให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป โดยขนมฝรั่งกุฎีจีน นักศึกษาฝึกปฏิบัติที่บ้านผู้ผลิตขนม ส่วนขนมกุสุรังและขนมกวยตัส วิทยากรมาสอนให้นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี นักศึกษาสามารถทำขนมได้ทั้ง 3 ชนิด และนักศึกษาได้พัฒนาสูตรขนมกุสุรังและขนมกวยตัส ให้เป็นสูตรมาตรฐาน ส่วนขนมฝรั่งกุฎีจีนมีสูตรที่เหมาะสมคืออยู่แล้ว นักศึกษาได้พัฒนาขนมกุสุรังและกวยตัสต่อ โดยการผสมน้ำแครอทในการทำขนมกุสุรังและเปลี่ยนแปลงหน้าของขนมกวยตัส โดยเปลี่ยนจากหน้าสับประรดกวน เป็นหน้าเค็มคล้ายไส้ไก่ของกะหรี่ปั๊บ เป็นการเพิ่มมูลค่าในการผลิตขนม นอกจากนั้นยังได้ออกแบบกล่องใส่ขนมทั้งขนมฝรั่งกุฎีจีน 4 แบบ ขนมกุสุรังและขนมกวยตัส อย่างละ 2 แบบ และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีช่วยขยายตลาดในการจำหน่าย โดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และนำขนม บรรจุกล่องเพื่อจำหน่ายในเทศกาลต่าง ๆ และในการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังได้จัดทำจุลสารและ VCD เรื่องการทำขนมโบราณชุมชนกุฎีจีน และทำการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ในโอกาสต่อไป เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา ผลที่ได้จากการทำวิจัยคือ การนำเอาความรู้จากผู้ผลิต ซึ่งเป็นความรู้ในตัวคน (Tacit Knowledge) และนำมาจัดการความรู้ให้เป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่แหล่งค้นคว้า ซึ่งนำไปสู่ความเป็นห้องสมุด มีชีวิตที่มีคุณค่า